

**การบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพ
ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประจานุกูล) จังหวัดสมุทรปราการ***
**THE RESORT OF LEARNING MANAGEMENT PROCESS EFFECTING
THE ENVIRONMENTAL QUALITY OF STUDENTS WATSUANSOM SCHOOL
(SUKPRACHANUKOOL), SAMUTPRAKARN.**

รัชดาวัลย์ ศรีสวัสดิ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการ รีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ 2) ศึกษาเงื่อนไขในการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ 3) ศึกษาผลกระทบจากการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประจานุกูล) จังหวัดสมุทรปราการ เจาะจงเลือกสนามวิจัยคือ โรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประจานุกูล) โรงเรียนดีเด่นด้านการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง จนได้รับรางวัลดีเด่นหลายรางวัล ทำการเก็บข้อมูลโดยเจาะจงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 78 คน คือผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการ 2 คน ครู 12 คน นักเรียน 45 คน ผู้ปกครอง 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 คน สำหรับเครื่องมือในการวิจัยคือแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึก (Guideline) ซึ่งใช้เป็นแนวคำถามในการสนทนากลุ่มด้วย ส่วนวิธีการเก็บข้อมูลคือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในทุกๆ ด้านและเก็บข้อมูลจากภาคสนาม ด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์ระดับลึกและสนทนา แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์และสรุปรายงานผลวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประจานุกูล) มี 4 ขั้นตอน 1) ขึ้นวางแผน 2) ขึ้นมอบหมายและกระจายอำนาจ 3) ขึ้นสนับสนุน 4) ขึ้นการกำกับ ติดตาม นิเทศ โดยพบเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประจานุกูล) 4 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบาย 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย (1.1) พัฒนาองค์กรให้พร้อมบริการ (1.2) พัฒนาวิชาการเพื่อการเรียนรู้ (1.3) พัฒนาครูและบุคลากรเพื่อการปฏิบัติงาน (1.4) พัฒนาสู่มาตรฐานสากล 2) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย (2.1) ผู้บริหาร (2.2) ครู (2.3) นักเรียน (2.4) ผู้ปกครอง 3) ด้านงบประมาณ และ 4) ด้านสถานที่ นอกจากนี้พบว่า ผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประจานุกูล) คือ 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนวัดสวนส้ม ในด้านต่างๆ คือ (1.1) ความรับผิดชอบ (1.2) ความประหยัดและอดออม (1.3) ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (1.4) การเห็นคุณค่าและจิตสำนึกของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและดูแลรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ 2) การบริหารจัดการด้านวิชาการของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประจานุกูล) ประกอบด้วย (2.1) การจัดโครงสร้างสาระการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2.2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้รีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ และ 3) การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

Abstract

This research employed a qualitative method. The purposes of this research were 1) to study a management process the Resort of Learning 2) to investigate Resort of Learning management factors 3) to study the impacts from Resort of Learning management of Watsuansom School(Sukprachanukool), Samutprakarn. Watsuansom School (Sukprachanukool)

¹นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

which succeeded in the environment development was chosen as the purposive site of study. The informants consisted of 1 school director, 2 assistants school director, 12 teachers, 45 students, 10 parents and 8 school boards. The research instrument consisted of literature review, observation, a focus group and in-dept interviews. The data obtained were analysed concluded and writing report.

The research results indicated that management process of the Resort of Learning of Watsuanom School (Sukprachanukool), consisted of 4 steps namely; 1) Planning 2) Delegation and decentralization 3) Supporting 4) Directing, follow-up and supervision. There were four factors effecting management process of the Resort of Learning Watsuanom School (Sukprachanukool): 1) Policy 4 strategic factors; (1.1) developed organization for service (1.2) developed academic for learning (1.3) developed teachers and staffs for improving performance (1.4) developed to international standards 2) Human factor ; (2.1) administrators (2.2) teachers (2.3) students (2.4) parents. 3) Finance and 4) Location. Besides the effecting factors from management process of the Resort of Learning Watsuanom School (Sukprachanukool) consisted of 1) students had the following aspects ; (1.1) responsibility (1.2) saving and thrift (1.3) students to be able to study by themselves (1.4) the value and consciousness of environmental conservation and protect the Resort of Learning 2) academic administration of Watsuanom school (Sukprachanukool) consisted of (2.1) structure of learning strand according to sufficiency economy philosophy (2.2) integrative learning management using the Resort of Learning and 3) good relation between the school and community.

บทนำ

การบริหารและการจัดการศึกษาในยุคนี้ จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดและองค์ประกอบหลายอย่างที่ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาหรือปฏิบัติที่แตกต่างจากเดิมจึงจะทำให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากการปฏิรูปการเรียนรู้แล้ว เหตุผลสำคัญของการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา คือการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบและการบริหารจัดการ ซึ่งการปฏิรูประบบ หมายถึง การวางระบบของการจัดการศึกษา ที่สามารถนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ช่วยพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านการบริหารและการจัดการ

ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ดังปรากฏในมาตราที่ 24 เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและวิทยาการประเภทต่าง ๆ และมาตราที่ 25 ที่กำหนดไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอด

ชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดเรื่องสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 โดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศว่า “ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงมีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงมีสติปัญญาที่รอบรู้และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรมจริยธรรมมีความเพียรมีโอกาสดูแลและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนาคน” นอกจากนั้นยังได้กำหนดทิศทางยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์การปรับกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมรองรับ

การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติสร้าง
ภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมและเพิ่ม
บทบาทของไทยในเวทีประชาคมโลกเพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน
สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพ
ชีวิตให้คนในสังคมไทย

โรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) เป็นโรงเรียน
หนึ่งที่มีการกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้มีความสอดคล้อง
กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ในการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน จึงมีแนวคิดใน
การบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้
จากประสบการณ์ตรง ได้ฝึกปฏิบัติจริง มีทักษะกระบวนการคิด
รู้จักคิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน มีประสบการณ์ตรง ได้ฝึกปฏิบัติจริง
รู้จักสืบค้นข้อมูลความรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวาง
ต่อเนื่องและสนองต่อนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่ได้กำหนด 4 กลยุทธ์ 12
จุดเน้น ในการบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงานสถานศึกษา
ในสังกัด โดยเฉพาะจุดเน้นที่ 1Resort Office ซึ่งมีจุดประสงค์
เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรื่องแหล่งเรียนรู้
และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์
ที่จะศึกษาการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อ
คุณภาพด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน โรงเรียน
วัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็น
แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อม
ภายในโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังเป็นแนวปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.
2553 ด้านคุณภาพนักเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้
อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการอันแท้จริงของ
โรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการรีสอร์ท
แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) จังหวัด
สมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการรีสอร์ท
แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) จังหวัด
สมุทรปราการ

3. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการบริหารจัดการรีสอร์ท
แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) จังหวัด
สมุทรปราการ

คำถามวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารจัดการรีสอร์ท
แห่งการเรียนรู้ จึงต้องศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้คำตอบในประเด็น
คำถามวิจัย ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) เป็นอย่างไร
2. เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการรีสอร์ท
แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) เป็น
อย่างไร
3. ผลกระทบจากการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่ง
การเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) เป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
ที่แสวงหาความรู้และความเข้าใจ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่
เกี่ยวกับการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
ที่ประสบสำเร็จจนได้รับรางวัลระดับชาติ โดยเลือกศึกษา
โรงเรียนอย่างเจาะจง คือโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล)
จังหวัดสมุทรปราการ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเลือกศึกษา
ข้อมูล ดังนี้

1. สำนวนวิจัยคือ โรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
เหตุผลที่เลือกพื้นที่นี้เป็นสำนวนวิจัยคือ เป็นโรงเรียนที่ประสบ
ความสำเร็จในการบริหารจนได้รับรางวัลรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้
ระดับเหรียญเงินของคุรุสภา รางวัลการบริหารจัดการรีสอร์ท
แห่งการเรียนรู้ ชนะเลิศ (ดีเยี่ยม) ของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2549 และรางวัลการจัดการ
เรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้รีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ระดับ
เหรียญทองของคุรุสภาซึ่งนอกจากรางวัลเกี่ยวกับการบริหาร
จัดการแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนแล้ว ยังได้
รับรางวัลอื่นๆ อีก รวมทั้งรางวัลโรงเรียนในฝัน (โรงเรียนดีใกล้บ้าน)
ของกระทรวงศึกษาธิการในปี 2551

2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการรีสอร์ท
แห่งการเรียนรู้และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการรีสอร์ท
แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) รวมทั้ง
ศึกษาผลกระทบจากการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล)

3. ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนรวม 78 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 2 คน ครูผู้สอน 12 คน นักเรียน 45 คน ผู้ปกครอง 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 คน ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง เหตุผลในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลในพื้นที่ที่เป็นสนามวิจัย เป็นผู้อยู่ในปรากฏการณ์ เป็นผู้รู้เรื่องเกี่ยวกับการบริหารและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้จนได้รับรางวัล รวมทั้งเป็นผู้รู้เรื่องเกี่ยวกับผลกระทบจากการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาคุณ) เป็นอย่างดี

4. ช่วงเวลาในการศึกษาวิจัย ปีการศึกษา 2554-2555

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงกระบวนการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้
2. ทราบเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาคุณ)
3. ทราบผลกระทบที่เกิดจากการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาคุณ)
4. สามารถนำผลการวิจัย ไปเผยแพร่ให้กับหน่วยงานทางการศึกษาและผู้สนใจทราบเพื่อนำไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การเข้าสู่พื้นที่การศึกษา

เพื่อให้การเข้าสู่พื้นที่การศึกษา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และช่วยให้การเก็บข้อมูลได้ผลสมมุติฐานที่สุด ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้บริหาร โรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีถึงผู้บริหารโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาคุณ) ขอความร่วมมือจาก โดยแจ้งจุดประสงค์ของการมาทำวิจัย ก่อนสัมภาษณ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งในชุมชนและในโรงเรียน

ส่วนการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ระดับลึก ผู้วิจัยกำหนดบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักจากผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ โดยตรงโดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง และจากการสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักรายแรกๆ ให้แนะนำผู้ให้ข้อมูลรายต่อไป (Snow ball) สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 78 คน คือผู้อำนวยการ โรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการ 2 คน ครู 12 คน นักเรียน 45 คน ผู้ปกครอง 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 คน

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่สำคัญคือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึก (Guideline) ซึ่งใช้เป็นแนวคำถามในการสนทนากลุ่มได้ด้วย ได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารหลักฐานและคำจำกัดความที่เกี่ยวข้องกับการจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในทุกๆ ด้าน เช่น ข้อมูลสภาพแวดล้อม ข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลแสดงผลงานจากการบริหารจัดการ
2. ร่างแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึกและนำแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึกไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำสำหรับปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัย
3. นำคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัย
4. นำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย
5. นำผลการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
6. นำเครื่องมือวิจัยไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลหลักในสนามวิจัย

การศึกษาข้อมูลและการเก็บข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่แสดงให้เห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในทุกๆ ด้าน เช่น ข้อมูลสภาพแวดล้อม ข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลแสดงผลงานจากการบริหารจัดการ
2. ทำการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยทำการศึกษาและสังเกตสถานที่และสิ่งแวดล้อมนอกโรงเรียน ชุมชน ไปพร้อมๆ กับการสังเกตสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน และสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียน ทำการบันทึกภาพ รวมทั้งสังเกตจากการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนที่ได้ดำเนินการอยู่
3. สัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยไม่มีการชี้นำใดๆ คำถามที่ใช้เป็นคำถามปลายเปิด มีความยืดหยุ่นตามสถานะของผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง จึงใช้ทั้งวิธีการบันทึกเสียงและการจดบันทึกจนได้ข้อมูลที่ตรงกัน (ข้อมูลอิมมั่ว) จึงหยุดการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. สันทนากลุ่ม (Focus group) โดยเจาะจงเลือกผู้ร่วมสนทนากลุ่มตามที่กำหนดไว้ในเบื้องต้น 2 กลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีสถานภาพใกล้เคียงกันคือกลุ่มนักเรียนจำนวน 8 คน และผู้ปกครอง จำนวน 12 คน ซึ่งมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ และผลกระทบจากการบริหารจัดการริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาอนุกุล) ซึ่งในการนี้ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเชิญกลุ่มดังกล่าว เพื่อหาคำตอบ แล้วจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาประมวลผล วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยเป็นลำดับต่อไป

การประมวลและการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ที่กระทำในพื้นที่ จะทำการจดประเด็นสำคัญๆ ตามลำดับข้อคำถามทันที พร้อมบันทึกเสียงผู้ให้สัมภาษณ์ ตามที่เจ้าตัวอนุญาตให้กระทำได้ จากนั้นจะถอดเป็นคำพูดชนิดคำต่อคำ แต่ละราย จากนั้นจะต้องสร้างมโนทัศน์ของผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันในรูปข้อความและจัดหมวดหมู่มโนทัศน์เพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงเหตุผลในการกำหนดรหัส แยกเป็นหมวดหมู่และเปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่างของแต่ละมโนทัศน์ หลังจากนั้นจึงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักต่อไป โดยถือว่าจะสามารถทราบข้อมูลที่แตกต่างไปจากมิติ และคุณสมบัติของกลุ่มมโนทัศน์ที่พบจากการสัมภาษณ์ที่ผ่านไป ในการสัมภาษณ์รายต่อไปยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างของความสัมพันธ์ของกลุ่มมโนทัศน์ต่างๆ โดยการเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรงของข้อมูลหลักโดยยึดความถูกต้องความซื่อสัตย์ความรับผิดชอบ และจรรยาบรรณของนักวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการบริหารจัดการริสอร์ทแห่งการเรียนรู้พบว่ามี 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ขั้นตอนวางแผน 2) ขั้นตอนมอบหมายและกระจายอำนาจ 3) ขั้นตอนสนับสนุน 4) ขั้นตอนกำกับ ติดตาม นิเทศ

2. เงื่อนไขที่ส่งผลต่อคุณภาพด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนวัด สวนส้ม (สุขประชาอนุกุล) พบว่ามี 4 ด้านคือ 1) เงื่อนไขด้านนโยบาย 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย (1.1) พัฒนาองค์กรให้พร้อมบริการ (1.2) พัฒนาวิชาการเพื่อการเรียนรู้ (1.3) พัฒนาครูและบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน (1.4) พัฒนาสู่มาตรฐานสากล 2) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย

(2.1) ผู้บริหาร (2.2) ครู (2.3) นักเรียน (2.4) ผู้ปกครอง 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านสถานที่

3. ผลกระทบที่เกิดจากการบริหารจัดการริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาอนุกุล) ส่งผลกระทบ ดังต่อไปนี้ 1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาอนุกุล) ซึ่งได้แก่ (1.1) ความรับผิดชอบของนักเรียน (1.2) ความประหยัดและอดออม (1.3) ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน (1.4) การเห็นคุณค่าและจิตสำนึกของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและดูแลริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ 2. การบริหารจัดการด้านวิชาการของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาอนุกุล) ประกอบด้วย (2.1) การจัดโครงสร้างสาระการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2.2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 3.การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อคุณภาพด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนเงื่อนไข และผลกระทบจากการบริหารจัดการริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาอนุกุล) นั้น ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์การบริหารจัดการของโรงเรียนแห่งนี้พบว่า การบริหารจัดการริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการผสมผสานหลักทฤษฎีการบริหารและบริหารตามสถานการณ์ โดยนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้างให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ และการให้สิทธิในการจัดการกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักการกระจายอำนาจ

ทั้งนี้ผู้บริหารและครูเป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนาทั้งยังเป็นโรงเรียนที่มีระบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมให้การจัดการริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ อยู่ในสถานะเลี้ยงตัวเองได้ โดยมีการบริหารกันเองภายในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในการที่จะนำมาซึ่งรายได้จากการบริหารจัดการและนำมาเป็นทุนสำรองในการดำเนินการจัดการแหล่งเรียนรู้ต่อไป

จากการสัมภาษณ์ และสอบถามข้อมูลเชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีการจัดระบบการบริหารที่เป็นรูปแบบชัดเจน มีการวางแผนกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการวางแผนการใช้งบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ ใช้หลักการกระจายอำนาจเพื่อให้กิจกรรมต่างๆ สามารถบริหารงานได้ด้วยตัวเอง ภายใต

การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ตลอดจนให้การสนับสนุนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีลำดับขั้นการบริหารตามโครงสร้างการบริหารงานซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของประสิทธิ์พรหมมาศ (2549) ที่พบว่ากระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการเตรียมการเป็นขั้นแรกมีการกำหนดแผน การปฏิบัติงาน รายปี และราย 3 ปี 2) ขั้นดำเนินการจัดสภาพองค์ประกอบต่างๆ ผู้บริหารได้อาศัยข้อมูลและปัจจัยต่างๆ ในการดำเนินการในการบริหารแบบองค์รวม 3) ขั้นดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามระบบใดระบบหนึ่งหลักการของศีลสมาธิและปัญญามาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนานักเรียนควบคู่กันไปอย่างบูรณาการบนวิถีการดำเนินชีวิตอย่างธรรมชาติที่ส่งเสริมการพัฒนา “การกินอยู่ดูฟังให้เป็น” ดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันในลักษณะที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นเป็นกัลยาณมิตรกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากที่สุด 4) ขั้นดูแลสนับสนุนอย่างใกล้ชิดมีการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล 5) ขั้นปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายนโยบาย วิสัยทัศน์ตามปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า “ปลูกฝังจริยธรรมกิจกรรมดีเด่น เน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน” 6) ขั้นประเมินผลและเผยแพร่การดำเนินงานได้จัดทำให้มีการประเมินคุณภาพภายในและมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะๆ

นอกจากการบริหารจัดการของโรงเรียนแล้ว การบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อคุณภาพของนักเรียนอีกด้วย เพราะจากคุณภาพที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นด้านความรับผิดชอบ ด้านความประหยัดและอดออม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเห็นคุณค่าและจิตสำนึกของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและดูแลรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ มีผลมาจากการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน มีการจัดการกำหนดขอบข่ายหน้าที่ของคณะกรรมการบริการงานต่าง ๆ มีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ กำหนดขอบข่ายงานอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของอุดม นาคบุตร (2550) ที่พบว่ากระบวนการบริหารจัดการของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ในการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของนักเรียน มี 5 ขั้นตอนคือ 1) การประชุมวางแผน 2) การลงมือปฏิบัติ 3)การกำกับติดตามและการนิเทศ4) การตรวจสอบประเมินผล 5) นำผลการประเมิน มาปรับปรุงแก้ไข

ส่วนเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนจนประสบความสำเร็จได้นั้นมีเงื่อนไขที่ส่งเสริมสนับสนุนแยกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. เงื่อนไขด้านนโยบาย 4 กลยุทธ์

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ระดับลึก พบว่า การบริหารจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในปี 2550 ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์สำคัญได้แก่กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาองค์กรให้พร้อมบริการ โดยมีวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ได้แก่ 1) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา 2) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการ 3) พัฒนาระบบการวางแผน ตรวจสอบติดตามและประเมินผล 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 5) ประกันโอกาสและสร้างความสะดวกสบายทางการศึกษาและจุดเน้น 4 จุดเน้น คือ 1) Resort Office 2) e – Office 3) 5 โรงงานสร้างสรรค์ 1 โรงเรียน 4) เพิ่มโอกาสบริการทางการศึกษา ซึ่งกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุพรรณบุรี) คือ Resort Office โดยมีกรอบความคิดว่า จัดสำนักงานและสถานศึกษาบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น สวยงามปลอดภัย มีกิจกรรมด้านการจัดสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข และเป็นองค์กรพร้อมให้บริการดังที่บัญญัติไว้ในไตรพรหม, (2553, หน้า 58) กล่าวว่ายุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แต่ละยุทธศาสตร์อาจมีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาบุคลากรมีเป้าหมายสำคัญให้บุคคลสามารถจัดสร้างหรือปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพที่ใช้ประโยชน์คุ้มค่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ

2. เงื่อนไขด้านบุคลากร

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ระดับลึก พบว่า ภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีผลมาจากการร่วมแรงร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่ายคือ

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน ถือเป็นศูนย์กลางความสำคัญอันดับหนึ่งของการบริหาร ซึ่งพอสรุปได้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม 3) การให้การสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของวันดี ช่างเหล็ก (2549) ที่พบว่า เงื่อนไขที่มีผลต่อการบริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมี 8 เงื่อนไขด้วยกันเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณลักษณะ

ผู้บริหารมี 4 องค์ประกอบด้วยกันคือความเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีความเป็นผู้นำทางวิชาการความเป็นกัลยาณมิตรและการเป็นผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพดีและความเชี่ยวชาญการบริหาร

2.2 ครู

คณะครูในโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ซึ่งจากข้อมูลแสดงจำนวนครู ทำให้ทราบว่าโรงเรียนนี้มีครูทั้งหมด 45 คน แต่ละคนทำงานที่โรงเรียนแห่งนี้มากกว่า 10 ปี อยู่ร่วมกันอย่างพี่น้อง ให้ความช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี ความสัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์ยังทรงราบรื่นอบอุ่นเข้าใจซึ่งกันและกัน พบว่า 1) ครูเห็นความสำคัญของคุณภาพด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีความเข้าใจในตัวนักเรียน 2) ครูมีความเสียสละอุทิศเวลาเพื่อร่วมกิจกรรมกับนักเรียน 3) ครูมีความรักในองค์กรพร้อมที่จะช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอื่นนำไปสู่ความสำเร็จสูงสุด 4) ครูมีความสามัคคี ทำงานร่วมกันเป็นทีมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของสัมฤทธิ์ โกชนารัต (2548) ที่พบว่า เงื่อนไขจากครูมี 3 องค์ประกอบได้แก่ครูมีความรักในอาชีพครูมีความรักและเข้าใจเด็กและครูมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ตัวนักเรียน

เงื่อนไขด้านตัวนักเรียนเองเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนจนประสบความสำเร็จและสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยสรุปได้ดังนี้ 1) ความรักและความสนใจด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ดี 3) ความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อร่วมกิจกรรมของโรงเรียน จากองค์ประกอบดังกล่าวจะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลมากมาย ตลอดจนคุณภาพของนักเรียนเป็นที่ยอมรับของสังคมมาจากเงื่อนไขด้านตัวนักเรียนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของพิสิษฐ์ สุวรรณธาดา และอุทัยวรรณ ลำจรี (2553) ที่พบว่าเงื่อนไขด้านบุคคล นักเรียนที่เรียนกับครูดีเด่น ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกมาเป็นอย่างดีมาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและให้การสนับสนุนการเรียนอย่างเต็มที่ มีเป้าหมายในการเรียนที่ชัดเจน และมีความรับผิดชอบในการเรียนอย่างน่าพึงพอใจ

2.4 ผู้ปกครอง

เงื่อนไขด้านผู้ปกครองส่งผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การส่งเสริมสนับสนุนให้ลูกหลานร่วมกิจกรรม 2) การสนับสนุนด้านงบประมาณ 3) ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับลูกหลานของตน 4) การเสียสละเวลาที่จะติดตามดูแลนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของมลิวัลย์ ปานเทพ (2549) ที่พบว่า เงื่อนไขในการปฏิบัติงานที่ส่งผลให้การบริหารจัดการประสบความสำเร็จมี 7 ประการคือ 1) เงื่อนไขด้านการเป็นแบบอย่าง 2) เงื่อนไขด้านเครื่องมือในการดำเนินการ 3) เงื่อนไขด้านเวลา 4) เงื่อนไขในการทำงาน 5) เงื่อนไขในการให้แรงจูงใจ 6) เงื่อนไขเกี่ยวกับผู้บริหารครูผู้ปกครองนักการศึกษา 7) เงื่อนไขเกี่ยวกับหนังสือและแหล่งเรียนรู้

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ระดับลึก พบว่าผลสำเร็จของการจัดการโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) มีผลมาจากการร่วมแรงร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่าย โดยเฉพาะ 1) ผู้บริหาร 2) ครู 3) นักเรียน 4) ผู้ปกครอง ซึ่งส่งผลให้การจัดการโรงเรียนวัดสวนส้มมีชื่อเสียงดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

3. เงื่อนไขด้านงบประมาณ

งบประมาณเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่มีผลต่อกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) ดังปรากฏในเอกสารแผนปฏิบัติการ ปีงบประมาณ ปี 2554 ซึ่งมีการจัดสรรงบประมาณของงาน พบว่าโครงการที่เกี่ยวข้องหลายโครงการ ได้รับการจัดงบประมาณให้กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในอันดับต้นๆ ของงบประมาณทั้งสิ้น ซึ่งเห็นได้ชัดว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ และฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ส่งผลให้การจัดการโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) ปรากฏเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของพีระ เสมพิช (2551) ที่พบว่า เงื่อนไขที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์สูงกว่าเกณฑ์ระดับชาติเงื่อนไขด้านการสนับสนุนของหน่วยงานอื่นได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลเมืองพังงาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนในด้านทุนการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. เงื่อนไขด้านสถานที่

จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่งในการที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในการที่จะทำให้สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้แตกต่างจากบรรยากาศแวดล้อมภายนอกอย่างสิ้นเชิง ช่วยลดปัญหาผลกระทบของชุมชน ขณะเดียวกันก็ยังเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนห้องเรียน จึงจัดให้นักเรียนออกมาเรียนห้องเรียนธรรมชาติตามสวนต่าง ๆ ทั้งยังเป็นความต้องการให้โรงเรียนเป็นปอดของชุมชน มีความเป็นธรรมชาติ และสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนได้ด้วย อีกทั้งลักษณะเอื้อของสถานที่รอบข้างที่ชุมชนมีปัจจัยหลายอย่างเอื้อต่อกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของประสิทธิ์ พรหมมาศ (2549) ที่พบว่าเงื่อนไขที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่ประสบความสำเร็จดำรงอยู่อย่างยั่งยืนประกอบด้วยเงื่อนไขจากสภาพแวดล้อมทำเลที่ตั้งมีความเหมาะสม

ส่วนผลกระทบที่เกิดจากการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาบุญกุล) แยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ร่วมจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้โรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาบุญกุล) ซึ่งได้แก่

1.1 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณภาพที่ปรากฏกับนักเรียนร่วมจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการเอาแบบอย่างมาปฏิบัติต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น นักเรียนทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของเสวี รักเหล็ก (2547) ที่พบว่า เงื่อนไขที่ส่งผลให้การบริหารจัดการในเรื่องแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาแห่งนี้ประสบความสำเร็จคือ คุณลักษณะของนักเรียนมี 2 องค์ประกอบคือนักเรียนมีความขยันและรับผิดชอบจำนวนนักเรียนมีน้อย

1.2 ความประหยัดและอดออม

จากการที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดแหล่งเรียนรู้และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพบว่านักเรียนมีความประหยัดและอดออมมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่เข้าไปดูแลรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ได้เรียนรู้และซึมซับในคุณค่าของผลที่เกิดจากงานส่งเสริมให้มินิสมัยที่ดี นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนมีกิจกรรมออมทรัพย์สนับสนุน ฝึกฝน

ในเรื่องความประหยัดและอดออมโดยตรงอีก ซึ่งถือว่าเป็นผลกระทบด้านบวกที่เกิดกับนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของจิตตนิมิต กงสะเด็น (2552) ที่พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมด้านความมีวินัย ด้านความประหยัดและความสะอาด และโรงเรียนยังไม่ได้มีมาตรการรองรับการแก้ปัญหาที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผลของการลงมือปฏิบัติตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 วงรอบ สามารถได้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัย ด้านความสะอาดสูงขึ้นทุกด้าน ด้านความมีวินัย นักเรียนมีความตรงต่อเวลา และแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ด้านความประหยัด นักเรียนรู้จักทรัพยากรต่างๆ ภายในโรงเรียน และรู้จักประหยัดทรัพยากรส่วนตัว มีการออมทรัพย์มากขึ้น ด้านความสะอาดนักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

1.3 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมการจัดแหล่งเรียนรู้และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจากการมอบหมายให้นักเรียนรับผิดชอบ ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ส่งผลต่อคุณภาพด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในด้านบวกของนักเรียนโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาบุญกุล) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของชัยพจน์รังกาม (2543) กล่าวว่าการพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สามารถกระทำได้โดยการฝึกให้นักเรียนใฝ่เรียนใฝ่หาความรู้เพราะจะทำให้เด็กมีนิสัยที่ดีติดตัวไปและจะได้เปรียบเด็กที่เรียนรู้แบบท่องจำโดยไม่ได้อธิบายในการคิดและเรียนจากครูคนเดียว เพราะความรู้ไม่ได้หยุดอยู่กับที่แต่จะพัฒนาไปเรื่อยๆ เรียนกันไม่รู้จบถ้าครูสามารถชี้แนะวิธีแสวงหาความรู้โดยใช้หลักวิจัยเบื้องต้นก็จะทำให้การเรียนรู้สนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น อยากรู้คำตอบเมื่อมีปัญหาก็ลองตั้งสมมติฐานแล้วหาแหล่งความรู้เองโดยใช้วิธีต่างๆ ได้แก่ ปูจาวีส์ชนาบังคูกจากสื่อทางไกลบ้างคนที่เป้นครูจึงไม่ใช่เตรียมแต่เนื้อหาสาระที่จะป้อนให้เด็กอย่างเดียวแต่ต้องสอนวิธีการ (How to Know) และแหล่งการเรียนรู้ (Universal ResourceLocator) ให้กับนักเรียนต้องบอกวิธีค้นคว้าจากสื่อคอมพิวเตอร์เครือข่าย (Computer Network) และเมื่อได้ความรู้แล้วต้องอ้างอิงแหล่งให้บริการความรู้ได้กล่าวคือลักษณะการเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาดังกล่าวนั้นได้เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในตัวของบุคคล แต่สามารถสร้างและฝึกให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังกล่าวได้ดังนั้น หากผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเองรู้จักตัดสินใจ

และมีความรับผิดชอบในตัวเองอันเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาจะทำให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

1.4 การเห็นคุณค่าและจิตสำนึกของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและดูแลสัตว์แห่งการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล)

พบว่า เป็นผลกระทบด้านบวกที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการฝึกฝนและทำงานที่ได้รับมอบหมาย ถูกปลูกฝังจนเป็นคุณลักษณะที่ดีเห็นคุณค่าและจิตสำนึกของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรู้สึกรักในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมทำงานดูแลสัตว์แห่งการเรียนรู้ด้วยใจรักซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของลือชา สารคง (2547) ที่พบว่า ผู้เรียนมีความประพฤติดีสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ตั้งใจเรียน เสียสละ มีจิตอาสา ทำงานเป็นทีม เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข มีสมาธิ มีความอดทน สามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ภาควิชาในตนเอง มีสัมมาคารวะ รักษาระเบียบวินัย สุภาพ อ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส ทัศนคติระหว่างความชั่ว เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีทักษะกระบวนการคิด กระบวนการกลุ่มและทักษะชีวิต ตระหนักและเห็นคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรม มีจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อม มีผลทำให้ได้รับรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียนดีเด่น ได้รับรางวัลคุณธรรมระดับชาติ มีความภาคภูมิใจที่ได้บำเพ็ญประโยชน์ด้านคุณธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

2. การบริหารจัดการด้านวิชาการของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชานุกูล) ประกอบด้วย

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปี ตั้งแต่ พ.ศ.2551-2554 พบว่ามีการปรับปรุงเปลี่ยนการบริหารงานวิชาการจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการด้านวิชาการ ดังนี้

2.1 การจัดโครงสร้างสาระการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปี 2552 พบว่า มีการจัดโครงสร้างสาระการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยกำหนดแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปจัดการศึกษาในสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ว่า “นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย ทนเหตุการณ์

สรรค์สร้างด้านเทคโนโลยี มีแหล่งเรียนรู้ศึกษา ปลอดภัยปลอดภัยปลูกจิตสำนึกท้องถิ่น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมพร้อมสุขภาพกายใจสมบูรณ์ เพิ่มพูนคุณค่าซึ่งความเป็นไทย” อัตลักษณ์โรงเรียน “ไฟเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง” และเอกลักษณ์โรงเรียนที่ว่า “ริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ สู่สถานศึกษาพอเพียง” ซึ่งล้วนแต่เอื้อและส่งเสริมสอดคล้องไปในทางเดียวกัน ข้อมูลที่ปรากฏในเอกสาร ปรากฏข้อมูลการจัดโครงสร้างสาระการเรียนรู้ คือ 1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกรอบแนวคิดดำรงอยู่และปฏิบัติตนทางสายกลาง ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ และเป้าหมาย ความสมดุล พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง 2) เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ใช้หลักคุณธรรมนำความรู้ มีการบริหารสถานศึกษาโดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้หลักชุมชนสัมพันธ์การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี (รายวิชาพื้นฐาน) การเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันตลอดจนด้านหลักสูตรการเรียนการสอน มีการจัดทำหน่วย/แผนการเรียนรู้ หรือทำสื่อการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ จัดแหล่งเรียนรู้โดยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ริสอร์ทแห่งการเรียนรู้

โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ริสอร์ทแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่มีต่อการดำเนินชีวิตแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ เห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ ระหว่างตนเองกับธรรมชาติ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปทางการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนเป็นสื่อในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งระบบครบวงจรเพื่อให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาค่านิยมและความพึงพอใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมในการพัฒนาสถานศึกษาทั้งในระดับเขตพื้นที่ ระดับประเทศ และเวทีสากล

2.3 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่าง

โรงเรียนและชุมชน

จากการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักและการศึกษาเอกสารพบว่าบุคลากรทุกคนและนักเรียนของโรงเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และชุมชนเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในการสืบค้นความรู้และโรงเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่ศึกษาดูงานของคณะต่างๆ อย่างมากมาย โดยได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกคนในโรงเรียน ชุมชนส่งเสริมสนับสนุนในด้านงบประมาณ บุคลากร และความร่วมมือในทุกด้าน จนทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว สร้างความภาคภูมิใจในตนเองและชุมชนตลอดจนผู้มาใช้บริการซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของนางลักษณ์ หมอยาและคณะ (2552) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบาย หลักการและแนวคิดที่ปลูกฝังคุณธรรมเพื่อความสงบสุขของประเทศชาติ ตามแนวพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด สวยงาม ร่มรื่นปลอดภัยมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้รับความร่วมมือในการจัดการศึกษาจากภาครัฐ ภาคเอกชนตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้มแข็ง เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมในด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ทำให้ได้รับรางวัลโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำต้นแบบ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงศึกษาธิการควรเผยแพร่รูปแบบการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาบุญกุล) ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และสื่ออื่นๆ อย่างชัดเจนและมีแนวปฏิบัติที่เป็นลักษณะการมีส่วนร่วม บริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการปรับปรุงพัฒนาและประเมินผลอย่างเป็นขั้นตอน
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดสัมมนา เผยแพร่รูปแบบการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาบุญกุล) ไปยังสถานศึกษาทั่วประเทศ
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรเผยแพร่รูปแบบการบริหารจัดการรีสอร์ทแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาบุญกุล) ไปยังสถานศึกษาในพื้นที่
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ควรมีการเผยแพร่

ผลงานวิจัยผ่านสื่อมวลชน จัดสัมมนาวิจัย จัดทำเอกสารวิจัย เผยแพร่ไปยังสถานศึกษา องค์กรที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรให้โรงเรียนทุกแห่ง โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนวัดสวนส้ม (สุขประชาบุญกุล) มีโอกาสศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีรูปแบบกระบวนการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จ และนำรูปแบบการบริหารจัดการไปปรับใช้ในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ
2. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนทุกแห่ง มีรูปแบบการพัฒนาในลักษณะองค์รวม ให้มีการบูรณาการในการพัฒนาและให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยยึดหลักของการเป็นเจ้าของร่วมกัน
3. สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงดูแลและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างเพียงพอ และใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้นั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. ควรมีการนิเทศติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอและนำผลจากการนิเทศติดตามผลมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาด้านการบริหารจัดการกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้กระตุ้นให้โรงเรียนกำหนดเป้าหมายนโยบายและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมและสภาวะของโลก ในปัจจุบันรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมโรงเรียน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครองชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาการบริหารกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ส่งเสริมครูผู้สอน ให้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติ การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- _____. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (ออนไลน์) จาก<http://www.tamanoon.com>. เข้าถึงเมื่อ วันที่ 11 กรกฎาคม 2555
- กลุ่มนโยบายและแผนงานงบประมาณ. (2551). แผนปฏิบัติการ ราชการ ประจำปีงบประมาณ 2551. สมุทรปราการ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.
- จิตถนอม กงสะเด็น. (2552). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนบ้านนาฝาย อำเภอกระนวน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต4. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ชัยพจน์ รักราม. (2543). “แหล่งเรียนรู้เพื่อคนรอบรู้” การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน. ราชบุรี: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา เขต 5.
- นงลักษณ์ หมอฮา และคณะ. (2552). การติดตามผลการนำ พระบรมราโชวาท ด้านคุณธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 14 ปีงบประมาณ 2552. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2554, จาก <http://www.strategy8.moe.go.th.html>.

- ปญญาไศพรพรหม. (2553). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ภูมิศึกษา : โรงเรียนวัด ทำไหมโรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโง้ง. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พีระ เสมพิช (2551). กระบวนการบริหารที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ การเรียนที่ผ่านเกณฑ์ระดับชาติทุกกลุ่มประสบการณ์ : ภูมิศึกษาโรงเรียนอนุบาลพังงา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏภูเก็ต. อุดรธานี
- โรงเรียนวัดสวนส้ม. (ม.ป.ป.). การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้สื่อรศทแห่งการเรียนรู้. สมุทรปราการ : อัมพร สุวรรณจันทร์ (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- โรงเรียนวัดสวนส้ม. (ม.ป.ป.). แนะนำ “สวนส้ม รศทแห่ง การเรียนรู้”. สมุทรปราการ: อัมพร สุวรรณจันทร์.
- วันดี ช่างเหล็ก. (2549). กระบวนการบริหารจัดการในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด : วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏภูเก็ต. อุดรธานี
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555.). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. (ออนไลน์)จาก<http://www.tamanoon.com>. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2555

